

VALTION JA HELSINGIN KAUPUNGIN VÄLINEN AIESOPIMUS (2008 – 2011) PITKÄAIKAISASUNNOTTOMUUDEN VÄHENTÄMISEKSI

Tämän valtion ja Helsingin kaupungin välisen aiesopimuksen tarkoituksena on vähentää pitkäaikaisasunnottomuutta valtion ja kuntien yhteisin toimenpitein. Vastavänlaiset aiesopimukset on tehty Espoon, Vantaan, Tampereen, Turun, Lahden, Kuopion, Joensuun, Oulun ja Jyväskylän kaupunkien kanssa.

Aiesopimuksen lähtökohtana on pääministeri Vanhasen II hallituksen 14.2.2008 hyväksymä pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelma (2008 - 2011). Ohjelman tavoitteena on puolittaa pitkäaikaisasunnottomuus vuoteen 2011 mennessä ja tehostaa toimenpiteitä asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseksi.

Aiesopimuksilla luodaan edellytykset sille, että vuoteen 2011 mennessä voidaan pitkäaikaisasunnottomille osoittaa noin 1 250 asuntoa tai tukiasuntopaikkaa. Asunnoista/tukiasuntopaikoista osoitetaan Helsinkiin 750, Espooseen ja Vantaalle molempiin kaupunkeihin 125 asuntoa tai tukiasuntopaikkaa sekä Tampereelle, Turkuun, Lahteen, Kuopioon, Joensuuhun, Ouluun ja Jyväskylään yhteensä 250 asuntoa/tukiasuntopaikkaa vuoteen 2011 mennessä. Aiesopimuksilla on tarkoitus määrittellä valtion osallistuminen toimenpiteiden rahoitukseen.

Pitkäaikaisasunnottomilla tarkoitetaan sitä asunnottomien ryhmää, jonka asunnottomuus on pitkittynyt ja kroonistunut tai uhkaa kroonistua siksi, että tavanomaiset asumisratkaisut eivät tämän ryhmän kohdalla ole toimineet.

Pitkäaikaisasunnottomat on jaoteltu ensisijaisesti tuen tarpeen mukaisesti. Kohderyhmiä ovat mielenterveys- ja päihdeongelmaiset miehet ja naiset, monisairaat käytöshäiriöiset, huumeongelmaiset nuoret sekä vankilasta vapautuvat vangit ja kriminaalihuollon asiakkaat. Ryhmät eivät kaikilta osin ole tarkkaan rajattavissa ja niissä on myös osittaista päällekkäisyyttä.

Sopimus tulee voimaan 1.9.2008 niissä sopimuskunnissa, jotka ovat sen siihen mennessä hyväksyneet. Ympäristöministeriö edistää ja koordinoi sopimuksen toteutumista. Valtion puolelta sopimus hyväksytään ympäristöministeriön (YM), sosiaali- ja terveysministeriön (STM), Rikosseuraamusviraston, Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) päätöksinä. Raha-automaattiyhdistys (RAY) hyväksyy sopimuksen vastaavalla tavalla. Sopimus on voimassa 31.12.2011 saakka. Sopimusta voidaan tarkistaa vuosittain. Sopimus on tarkoitus uudistaa vuoden 2011 aikana.

Aiesopimukseen sisältyvien hankkeiden toteutuksen lähtökohtana on vuokrasuhteeseen tai hoidolliseen asumiseen perustuva asuminen, johon järjestetään tarvittava yksilöllinen tuki. Asumiseen tarkoitettujen tilojen tulee olla rakentamis- ja terveyslainsäädäntöön perustuen tarkoituksenmukaisia ja viihtyisiä ja turvata asukkaille terveellinen ja turvallinen elinympäristö. Asunnottomien sosiaalipalvelujen tavoitteena on tarjota asiakkailleen yksilöllistä asumiskykyä ja tuen tarvetta vastaava asumismuoto. Asumiseen liittyvien palvelu-

jen tulee vastata sosiaali- ja terveysministeriön mielenterveys- ja päihdepalvelujen laatusuosituksia. Asuntoloiden käytöstä pitkäaikaisasunnottomien asuttamiseen luovutaan ja asuntolat peruskorjataan tuetun asumisen yksiköiksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö osoittaa valtion rahoitusta tukipalvelujen tuottamiseen vaadittaviin henkilöstölisäyksiin, joilla toteutetaan ohjelmaan hyväksyttäviä kehittämishankkeita. Kaupunkien omina tai ostopalveluina toteutettaville kehittämishankkeille osoitetaan valtion rahoitusta enintään 50 % edellä mainituista palkkausmenoista. Rahoitus maksetaan valtioneuvoston hyväksymän sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämissuhteen eli KASTE - ohjelman 2008 - 2011 kautta.

Valtion rahoituksen toteutuminen edellyttää, että eduskunta sisällyttää tarvittavat vuosittaiset määrärahat talousarvioon.

Helsingin kaupungin rahoituksen toteutuminen edellyttää, että Helsinki sisällyttää tarvittavat vuosittaiset määrärahat talousarvioon.

Helsingin pitkäaikaisasunnottomuuden vähentäminen muodostaa yhden hankkeen, jonka piiriin kuuluvien projektien avustuspäätökset tehdään kuitenkin hakemusten perusteella ARA:ssa ja STM:ssä vuosittain. RAY kohdentaa avustuksensa sovittuihin hankkeisiin vuosittaisen määrärahasa puitteissa.

Kohdennetut toimenpiteet pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseksi

1. Helsinki toteuttaa pitkäaikaisasunnottomuuden kehittämishankkeessa vuosina 2008 - 2011 yhteensä 750 asuntoa tai tuetun asumisen paikkaa pitkäaikaisasunnottomille. Helsingin kehittämishankkeeseen sisältyvät projektit on esitetty liitteessä 1. Liitteessä 1 on esitetty ne projektit, joihin ensisijaisesti haetaan valtion rahoitusta. Helsingin kaupungin laatiman toimeenpanosuunnitelman muut projektit voidaan siirtää liitteen 1 taulukkoon sisältyväksi projekteiksi jos liitteen 1 muut projektit viivästyvät tai jäävät toteuttamatta. Taulukossa on esitetty myös edellä kuvatun ryhmäjaottelun mukainen kohderyhmä kullekin projektille.

ARA osoittaa kehittämishankkeelle enintään 35 miljoonan euron investointiavustuksen edellyttäen, että projektit täyttävät erityisryhmien asunto-olojen parantamista koskevan lain edellytykset. Projekteille osoitettavan investointiavustuksen osuus on enintään 50 % hyväksyttävistä kustannuksista.

RAY osoittaa investointiavustusta enintään 16 miljoonaa euroa avustuskelpoisille asuntolatoimintaa ylläpitäville yhdistyksille tai säätiöille asuntoloiden peruskorjaamiseksi ja niiden muuttamiseksi tuetun asumisen yksiköiksi. RAY tukee vuosina 2009-2011 tukiasuntojen hankintaa vapautuville vangeille ja kriminaalihuollon asiakkaille.

2. STM osoittaa Helsingin kehittämishankkeen lisähenkilöstön palkkausmenoihin enintään 6,2 miljoonaa euroa vuosina 2008 - 2011. Helsingin kehittämishankkeeseen sisältyvät lisähenkilöstöä edellyttävät projektit on esitetty liitteessä 2. Liitteessä 2 on esitetty ne projektit joihin ensisijaisesti haetaan valtion rahoitusta. Helsingin kaupungin laatiman toimeenpanosuunnitelman muut projektit voidaan siirtää liitteeseen 2 sisältyväksi projek-

teiksi jos liitteen 2 muut projektit viivästyvät tai jäävät toteutumatta. STM:n osuus on enintään 50 % edellä mainituista palkkausmenoista

3. Rikosseuraamusvirasto toteuttaa yhteistyössä ohjelmaan osallistuvien kaupunkien ja asumispalveluja tuottavien järjestöjen kanssa kehittämisprojektin, jossa tuotetaan toimivia paikallisia ja asiakaskohtaisia käytäntöjä asunnottomien vankilasta vapautuvien ja kriminaalihuollon asiakkaiden tuettuun asuttamiseen.

Asunnottomuuden ennaltaehkäisy

4. Helsingin kaupunki osoittaa nuorisoasuntojen rakentamista varten viisi tonttia ohjelmakaudella 2008 – 2011. Hankkeissa kehitetään uusia yhteistyömalleja, joissa voivat olla mukana mm. järjestöt, kirkko ja elinkeinoelämän yritykset. Hankkeiden tarkempi aikataulu ja kustannukset selviävät investointiavustusten hakemisen yhteydessä.

5. Helsingin kaupunki palkkaa seitsemän uutta asumisneuvojaa kaupungin kiinteistöyhtiöihin vuosina 2009 - 2011. ARA osoittaa tähän enintään 150 000 euron avustuksen lähiöohjelman kautta maksettavista varoista. ARA:n osuus on enintään 20% hyväksytyistä kustannuksista.

Edellytyksenä avustuksen saamiselle on, että häätötilanteista ja niihin liittyvistä yhteistyökäytännöistä laadittu kirjallinen suositus viedään päätöksentekoon vuoden 2008 aikana ja otetaan sen jälkeen yleiseen käyttöön Helsingin kaupungin omassa toiminnassa. Kaupunki käynnistää ehdotusten mukaisista toimintakäytännöistä neuvottelut keskeisten yleishyödyllisten vuokranantajien kanssa.

Helsingin kaupunki laatii selvityksen häätöjen ennalta ehkäisyyn ja tukitoimintaan keskittyvän erillisen yksikön perustamisesta. ARA osoittaa selvityksen tekemiseen avustuksen lähiöohjelman kautta maksettavista varoista.

Muut hankkeet

6. Tavoitteena on, että Helsinki perustaa yhteistyössä Espoon ja Vantaan kanssa pääkaupunkiseudulle pysyvän, verkostomaisen kehittämissyksikön, joka vastaa asunnottomien palvelujen kehittämisestä, tutkimuksesta ja koulutuksesta alueellaan. Pysyvä kehittämissyksikkö on suunniteltu perustettavaksi Hietaniemenkadun, Olarinluoman vastaanottokodin ja Koisonrannan palvelukeskuksen yhteyteen. Toiminnan kustannukset ja rahoitus selvitetään erikseen.

7. Helsingin kaupunki osallistuu konseptikilpailun toteutukseen ja osoittaa konseptikilpailua varten tontin Hesperian sairaalan alueelta. Kilpailu on tarkoitus ratkaista viimeistään vuoden 2009 helmikuussa, jolloin kohde voisi valmistua vuonna 2011.

Seuranta

Aiesopimuksen seuranta perustuu valtion ja kaupunkien säännölliseen tietojenvaihtoon ja vähintään kerran vuodessa järjestettävään neuvotteluun. Seurantaa varten perustetaan

ARA:n johdolla toimiva pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman seuranta- ja ohjausryhmä, jossa on edustettuna aiesopimusten osapuolet.

Seuranta toteutetaan vuosittain marraskuun loppuun mennessä laadittavassa toimeenpanoraportissa, joka sisältää yhteenvedon hankkeen ja sen projektien etenemisestä ja kustannusten ja rahoituksen sitoutumisesta sekä suunnitelman seuraavan vuoden aikana jatkuvista ja käynnistyvistä projekteista

Seurattavia asioita ovat aiesopimuksessa tarkoitettujen toimien edistyminen sekä niiden vaikutukset asunnottomuuden kehitykseen (suluissa vastuutahot):

- asunnottomuuden ja pitkäaikaisasunnottomuuden määrällinen kehitys (ARA, kunnat)
- hankkeiden edistyminen (ARA, STM, RAY, Rikosseuraamusvirasto, kunnat)
- tukihenkilöstön rekrytointi (kunnat ja STM)
- kustannusten ja rahoituksen toteutuminen (kunnat, ARA, STM, RAY)
- asutettavien pitkäaikaisasunnottomien henkilöiden määrä ja kohderyhmä (kunnat)

Helsingissä 18 päivänä elokuuta 2008

Jan Vapaavuori
Asuntoministeri

Paula Risikko
Peruspalveluministeri

Tuija Brax
Oikeusministeri

Hannu Rossilahti
Ylijohtaja, ARA

Hannu Salokorpi
Johtaja, RAY

Esa Vesterbacka
Pääjohtaja,
Rikosseuraamusvirasto

Helsingissä .... päivänä elokuuta 2008

Jussi Pajunen
Helsingin kaupunginjohtaja

Liitteet: Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman 2008-2011 - toimeenpanosuunnitelma, Helsingin kaupunki, sosiaalivirasto (neuvottelutuloksen mukaan muutettuna). Valtion ja Helsingin kaupungin pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämistä koskevassa aiesopimuksessa (kohdat 1 ja 2) todetut liitteet 1 ja 2.

HANKKEET

LIITE 1

Vuosi	Nimi	Paikkamäärä	Kohderyhmä	Palvelun- tuotta- ja aikataulu	Kustan- nukset Me	osuus 50% Me
2008	Suutarinkoti	25	Vaikeasti asutettavat asunnottomat mielen- terveyskuntou- tujat			
yhteen- sä		25				
2009	Hietanie- menka- dun palvelu- keskus	60 vastaanotto- ja arviointi- yksikkö paikkaa, 54 asuinhuonetta, päiväkeskus	Päihde- ja mielenterve- ysongel- maiset vaikeas- ti asutettavat miehet ja naiset. Monisairaat käyttöhäiriöiset ja vapautuvat vangit	Helsingin kau- punki, kevät 2009	6	3 ARA
	Roihuvuoren palvelutalo	30 palveluasuminen	Alle 65- vuotiaat Moni- sairaat käyttöhäiriöiset	Helsingin kaupun- ki/ Palveluasunnot oy syksy 2009	4,9	2,45 ARA
	Roihuvuoren tukiasunnot	22 tuettu asuminen	Päihdeongelmaiset vaikeasti asutettavat miehet ja naiset sekä nuoret huumeiden- käyttäjät.	Helsingin kaupun- ki/ Palveluasunnot oy syksy 2009	sisältyy edellisen rivin kus- tan- nuksiin	sisältyy edellisen rivin kus- tan- nuksiin
	Mäkelänkatu 56	43 tuettu asuminen	Päihde- ja mielenterve- ysongel- maiset vaikeas- ti asutettavat miehet ja naiset.	Sininau- hasäätiö, 2009	5	2,5 ARA
	Kujan- Katti	88	Päihde- ja mielen- terveysongelmaiset vaikeasti asutettavat miehet ja naiset.	Sininauhasäätiö	11,5	5,75 RAY
	Solakallion toipilaskoti, Solakalliontie 1	23	Päihde- ja mielen- terveysongelmaiset vaikeasti asutettavat miehet ja naiset, vapau- tuvat vangit	Helsingin A- kilta ry	1,9	0,95 RAY
	Kalevankatu 19	36	Päihde- ja mielen- terveysongelmaiset vaikeasti asutettavat miehet ja vapautuvat vangit	Kovaosaisten ystävät ry	5,3	2,65 RAY
yhteen- sä		356				
	Suoja- Pirtti ry/ Rukkila	25	Päihde- ja mielenterve- ysongel- maiset vaikeas- ti asutettavat miehet ja naiset, vapautuvat vangit	Suoja- Pirtti ry/ Rukkila	3,7 (pe- ruskor- jaus ja lisäraken- taminen)	1,85 RAY
	Helsingin Dia- konissalaitos/ Aurora talo	115	Päihde- ja mielenterve- ysongel- maiset vaikeas- ti asutettavat miehet ja naiset. Monisairaat käyttöhäiriöiset	Helsingin Diakonis- salaitos/ Aurora talo	11,5	5,75 RAY
yhteen- sä		140				

2011	Siltamäen palvelukeskukseen uudistalo	20 palveluasuminen	Alle 65-v monisairaatt käyttöhäiriöiset	Helsingin kaupunki, suunniteltu 2010–2011	2,3	1,2 ARA
	Kauppalantie 36	100 palveluasuminen ja tuettu asuminen	Päihde- ja mielenterveysongelmaiset monisairaatt, vaikeasti asutettavat käyttöhäiriöiset miehet ja naiset	Helsingin Diakonissalaitos, valmis kevät 2011	13,7	6,9 ARA
	Pelastusarmeija/ Alppikadun asuntola	120	Päihde- ja mielenterveysongelmaiset vaikeasti asutettavat miehet ja naiset, vapautuvat vangit	Pelastusarmeija/ Alppikadun asuntola	9	3,9 RAY
yhteensä		240				
	Konseptikilpailutontti/Hesperian sairaala	50	Päihde- ja mielenterveysongelmaiset vaikeasti asutettavat miehet ja naiset		6	3 ARA
kaikki yhteensä		811			80,8 37,9 ARA 42,9 RAY	40,4 18,95 ARA 21,45 RAY

kaikki		961			95,8	50,9
yhteensä	PIENASUNTOJEN HANKINTA	uustuotanto 607 perusparannus 204 HANKINTA 150			Me 57,9 ARA 57,9 RAY	Me 18,95 ARA 31,95 RAY
		30/vuosi= yhteensä 120 asuntoa	kuntoutuneet vaikeasti asutettavat käyttöhäiriöiset miehet ja naiset (riittävä tuki)	Helsingin kaupunki/Y-säätiö	3,0/vuosi = 12,0 Me	2,1/vuosi = 8,4 Me
		2009/15 asuntoa, 2010/10 asuntoa, 2011/5 asuntoa= yhteensä 30 asuntoa	Vapautuvat vangit	Krits	3,0 Me	2,1 Me
		150			15,0	10,5 RAY

LISÄHENKILÖSTÖNTARVE

LIITE 2

2008

Toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvien hankkeiden osalta henkilökuntaa palkataan seuraavasti:

Yksikkö	Ajalle	palkkakustannus	STM osuus 50%
Suutarinkoti	1.10.-31.12.2008 (25 paikkaa)	152 625	76 313
Hietaniemenkatu	1.5.2008-31.12.2008	56 798	28 399
Kotikuntoutus	1.9.-31.12.2008	75 000	37 500
Asumisen tukeminen	1.9.2008-31.12.2008	75 000	37 500
Yhteensä		359 423	179 712

2009

Toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvät vuonna 2008 alkaneet hankkeet:

Yksikkö	Ajalle	palkkakustannus	STM osuus 50%
Suutarinkoti	1.1.-31.12.2009 (25 paikkaa)	610 500	305 250
Hietaniemenkatu	1.1.-31.12.2009	388 541	194 271
Kotikuntoutus	1.1.-31.12.2009	225 000	112 500
Asumisen tukeminen	1.1.-31.12.2009	225 000	112 500
Yhteensä		1 449 041	724 521

Toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvät vuonna 2009 alkavat hankkeet:

Yksikkö	Ajalle	palkkakustannus	STM osuus 50%
Roihuvuoren palvelutalo	1.8-31.12.2009	260 727	130 364
Roihuvuoren tukiasunnot	1.8.-31.12.2009	12 178	6089
Kujan-Katti/Ruusulankatu	1.1.-31.12.2009	481 800	240900
Mäkelänkatu 56	1.1.-31.12.2009	235 425	117713
Solakalliontie	1.1.-31.12.2009	57 023	28511
Yhteensä		1047153	523576

2009 yhteensä 2 496 194 euroa, josta STM:n osuus 1 248 097 euroa.

2010

Toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvät vuosien 2008 ja 2009 aikana alkaneet hankkeet:

Yksikkö	Ajalle	palkkakustannus	STM osuus 50%
Suutarinkoti	1.1.-31.12.2010 (25 paikkaa)	610 500	305 250
Hietaniemenkatu	1.1.-31.12.2010	388 541	194 271
Kotikuntoutus	1.1.-31.12.2010	225 000	112500
Asumisen tukeminen (vapautuvat vangit)	1.1.-31.12.2010	180 000	90 000
Roihuvuoren palvelutalo	1.1-31.12.2010	625 747	312 874

Roihuvuoren tuki-asunnot	1.1.-31.12.2010	29 228	14 614
Kujan-Katti/Ruusulankatu	1.1.-31.12.2010	481 800	240 900
Mäkelänkatu 56	1.1.-31.12.2010	235 425	117 713
Solakalliontie	1.1.-31.12.2010	57 023	28 512
Yhteensä		2 833 268	1416634

Toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvät vuonna 2010 alkavat hankkeet:

Yksikkö	Ajalle	palkkakustannus	STM osuus 50%
Hotelli Aurora	1.7.-31.12.2010	694 820	347 410
Rukkila	1.7.-31.12.2010	223 466	111733
Yhteensä		918 286	459 143

Vuosi 2010 yhteensä 3 751 554 euroa, josta STM:n osuus 1 875 777 euroa

2011

Toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvät vuosien 2008-2010 aikana alkaneet hankkeet:

Yksikkö	Ajalle	palkkakustannus	STM osuus 50%
Suutarinkoti	1.1.-31.12.2011 (25 paikkaa)	610 500	305 250
Hietaniemenkatu	1.1.-31.12.2011	388 541	194 271
Kotikuntoutus	1.1.-31.12.2011	225 000	112 500
Asumisen tukeminen (vapautuvat vangit)	1.1.-31.12.2011	180 000	90 000
Roihuvuoren palvelutalo	1.1.-31.12.2011	625 747	312 874
Roihuvuoren tuki-asunnot	1.1.-31.12.2011	29 228	14 614
Kujan-Katti/Ruusulankatu	1.1.-31.12.2011	481 800	240900
Mäkelänkatu 56	1.1.-31.12.2011	235 425	117713
Solakalliontie	1.1.-31.12.2011	57 023	28511
Hotelli Aurora	1.1.-31.12.2009	1 389 640	694 820
Rukkila	1.1.-31.12.2009	446 931	223 466
Yhteensä		4 669 835	2 334 918

Toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvät vuonna 2011 alkavat hankkeet:

Yksikkö	Ajalle	palkkakustannus	STM osuus 50%
Asumisen tukeminen (vapautuvat vangit)	1.1.-31.12.2011	90 000	45 000
Siltämäen palvelukeskuksen uudistalo	1.1.-31.12.2011	333 090	166545
Alppikatu 25	1.1.-31.12.2011	582 906	291 453
Kauppalantie 36	1.9.-31.12.2011	173417	130 063
Yhteensä		1 179413	589 707

Vuosi 2011 yhteensä 5 849 248 euroa, josta STM:n osuus 2 924 624 euroa.

Kaikki yhteensä 12 456419 euroa, josta STM:n osuus 6 228210 euroa.

Asunnottomuuden ennaltaehkäisyyn liittyvien hankkeiden henkilöstökustannukset:

Vuosi	Hanke:	Työntekijöitä		palkkakustannus	ARA 20%
2009-2011	Asumisneuvoja toiminta	7	Helsingin kaupunki	253 967	50793
Yhteensä				761 901	152 379
	Kehitystyö:				ARA 100%
2009	Häätökeskuk- sen suunnittelu (vuoden projek- ti)	2	Helsingin kaupunki	90 000	90 000
		10		343976	140 793